

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовано комисију: 30.04.2026, декан Факултета техничких наука на предлог Наставно-научног већа и Катедре, решењем број 012-40/1878/2025		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. Др Милена Кркљеш	редовни професор	Архитектонско / урбанистичко планирање, пројектовање и теорија
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад.		председник
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Др Милица Врачарић	редовни професор	Архитектонско / урбанистичко планирање, пројектовање и теорија
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад.		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. Др Александра Милинковић	Доцент	Архитектонско / урбанистичко планирање, пројектовање и теорија
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад.		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
4. Др Соња Пејић	ванредни професор	Социологија
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад.		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
5. Др Зоран Ђукановић,	редовни професор	Урбанизам и просторно планирање
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Архитектонски факултет Београд		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији

6. Др Дарко Реба,	Редовни професор	Архитектонско / урбанистичко планирање, пројектовање и теорија
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад.		ментор
установа у којој је запослен-а		функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

- Име, име једног родитеља, презиме:
Катарина, Бранко, Вујисић
- Датум рођења, општина, држава:
08.10.1991., Подгорица, Црна Гора
- Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив:

Архитектонски факултет, Универзитет Црне Горе, Архитектура, Специјалиста архитектуре

Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду, Архитектура и урбанизам,
Мастер инжењер архитектуре
- Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија:
2018, Архитектура и урбанизам

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

ТРАНЗИЦИОНЕ ТРАНСФОРМАЦИЈЕ УРБАНЕ СТРУКТУРЕ ПОДГОРИЦЕ ПРОМЈЕНОМ СТРАТЕГИЈЕ ПРОЈЕКТОВАЊА АРХИТЕКТОНСКИХ ТИПОЛОГИЈА БЛОКОВА КОЛЕКТИВНОГ СТАНОВАЊА

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација под насловом „ТРАНЗИЦИОНЕ ТРАНСФОРМАЦИЈЕ УРБАНЕ СТРУКТУРЕ ПОДГОРИЦЕ ПРОМЈЕНОМ СТРАТЕГИЈЕ ПРОЈЕКТОВАЊА АРХИТЕКТОНСКИХ ТИПОЛОГИЈА БЛОКОВА КОЛЕКТИВНОГ СТАНОВАЊА“ кандидата Катарине Вујисић изложена је у 12 поглавља на укупно 175 страница писаног текста. Наслов, општа документација, садржај рада и резиме дати су на укупно 8 страна испред основног текста. Дисертација садржи 99 слика, 15 графикона и 5 табела.

Структура рада је следећа:

- Увод - стр. 1-6
- Социјалистички град - стр. 7-15
- Град у транзицији - стр. 16-26
- Постсоцијалистичка Подгорица - стр. 27-41
- Селекција и дефинисање блокова и критеријума за анализу - стр. 42-46
- Анализа блокова колективног становања према утврђеним критеријумима - стр. 47-134
- Анализа резултата добијених испитивањем критеријума карактеристичних стамбених блокова - стр. 135-146
- Анкета- стр. 147-159
- Закључак – стр. 159-161

10. Литература – стр. 162-168

11. Попис табела и избора илустрација – стр. 168-171

12. Прилози – стр. 172-175

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Поглавље 1: Увод

У уводном поглављу дефинисани су предмет и проблем истраживања, као и циљеви уз изношење полазних хипотеза. Уз осврт на преглед владајућих ставова и схватања у литератури у подручју досадашњих истраживања, објашњена је примењена методологија и представљена структура рада. Узевши у обзир све наведено, дефинише се допринос дисертације и могућност примене резултата у пракси.

Поглавље 2: Социјалистички град

Друго поглавље посвећено је истраживању социјализма, урбане политике, али и града у социјализму. Поглавље се најпре бави урбаним концепцијама градова Централне и Источне Европе, као и кључним урбанистичким елементима града у том периоду. Неизоставан део овог поглавља је дефинисање стамбене политике социјализма као и архитектура колективног становања, како у градовима Централне и Источне Европе, тако и у градовима Југославије и Црне Горе у том периоду.

Поглавље 3: Град у транзицији

Треће поглавље односи се на анализу града у транзицији, тако што се првенствено врши анализа преласка из социјалистичког у капиталистичко уређење, а затим се анализирају транзиције градова Централне и Источне Европе. Анализа се спроводи кроз сагледавање друштвено-политичких и социо-просторних промена. Такође, неизоставан део анализе је и осврт на становање у постсоцијализму кроз сагледавање стамбене политике и праксе у Црној Гори.

Поглавље 4: Постсоцијалистичка Подгорица

Четврто поглавље анализира и утврђује како се Подгорица трансформисала кроз друштвено-политичке промене које транзиција доноси у Црној Гори. Најпре се сагледава историјат Подгорице, као и плански документи ради бољег разумевања њеног урбанистичког развоја. Подгорица у транзицији се сагледава кроз неколико кључних сегмената урбане трансформације – Комерцијализација и децентрализација градског центра; Појава тржних центара; Субурбанизација; Центрификација; Браунфилд. За сваки од поменутих процеса анализира се у којој је мери и форми присутан на простору Подгорице, као и како су се ове појаве одразиле на урбану структуру града.

Поглавље 5: Селекција и дефинисање блокова и критеријума за анализу

Кроз пето поглавље дефинише се систем по ком се селекују блокови колективног становања који ће се даље испитивати, као и критеријуми помоћу којих ће се њихово испитивање реализовати. Сагледавањем стамбених блокова на подручју Подгорице, сегментирано је шест Детаљних урбанистичких планова који су опредељени за даљу анализу, од чега су три настала пре транзиционих процеса, док су три настала у постсоцијалистичком периоду, од 2008. године на даље. У циљу критичке анализе урбанистичког и архитектонског планирања блокова колективног становања, утврђени су критеријуми помоћу којих анализа може бити целовита.

Поглавље 6: Анализа блокова колективног становања према утврђеним критеријумима

Шесто поглавље је кључно поглавље рада, уједно и најобимније, у ком се спороводи истраживање и анализа сваког од дефинисаних блокова према претходно утврђеним критеријумима. Анализом доступних података из планске и пројектне документације, врши се валоризација и систематично образложење сваког сегмента истраживања, у циљу формирања закључка за сваку планску целину понаосб.

Поглавље 7: Анализа резултата добијених испитивањем критеријума карактеристичних стамбених блокова

Анализом обимне грађе, формира се табела представљена у седмом поглављу рада. У табели су систематизовани резултати сваког од критеријума, за сваки од анализираних блокова понаособ. Кроз добијене резултате уочавају се разлике у планирању и пројектовању кроз различите периоде, јасно сагледано кроз бројчане резултате, као и коментаре. У другом делу поглавља текстуално се обрађује сваки од резултата, најпре сваки критеријум са коментарима о добијеним резултатима, а затим се констатује који од параметара је остварио највеће промене током времена. Такође, закључак се доноси и на нивоу блокова, у смислу дефинисања блока са најповољнијим, односно неповољним резултатима.

Поглавље 8: Анкета

Осмо поглавље представља анекту која има за циљ да се сагледа квалитет становања у различитим деловима Подгорице кроз перцепцију самих становника. Истраживање настоји да идентификује задовољство урбанистичким и архитектонским рјешењима, као и главне недостатке и предности становања у претходно изграђеним кварталовима. На тај начин добијају се релевантни подаци који могу послужити као основ за унапређење урбанистичке политике и развој одрживих стамбених простора.

Поглавље 9: Закључак

Девето поглавље, као кључно у целом истраживању, закључује текстуално спроведену валоризацију репрезентативних блокова, пружајући увид у досадашње просторне последице спроведене транзиције. Кроз главне закључке рада дају се препоруке за даље поступање и спровођење истраживања у циљу бољег планирања постсоцијалистичких стамбених блокова.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

M51

Вујисић Катарина, Krklješ Milena: *The impact of shopping centres on the restructuring in the post-socialist cities with a particular focus on Podgorica, FACTA UNIVERSITATIS 2020, Series: Architecture and Civil Engineering, Vol. 18, No. 2, pp. 147-159, ISSN: 0354-4605*

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Истраживање које је спроведено у оквиру дисертације представља интердисциплинарни приступ сложеној теми транзиционе трансформације колективног становања Подгорице. Идентификацијом становања у социјализму, као и спознајом трансформације коју је стамбена архитектура доживела у транзиционом периоду, истраживање има намеру да подигне свест о нужности очувања квалитета планирања и пројектовања стамбене архитектуре у савременој пракси.

Теоријски сегмент дисертације, који обухвата дефинисање проблема и предмета истраживања, пружа увид у стамбену политику и архитектуру социјализма, затим и у становање у транзицији. Приликом критичког сагледавања трансформације града, врши се утврђивање корелације између просторних и друштвено-политичких промена у државном и институционалном систему Црне Горе. Упоредном анализом стамбеног сектора, уз идентификовање позитивних и негативних

импликација трансформације на колективну стамбену архитектуру, испитује се квалитет живота становника новоформираних блокова.

Приказана и образложена анализа одабраних блокова насталих у периоду пре и после транзиције, кроз одабране критеријуме за вредновање квалитета пројектовања и планирања, указује на позитивне и негативне последице транзиције на стамбени сектор и квалитет живота у стамбеним блоковима.

Изградња првог тржног центра на простору некадашње индустријске зоне Подгорице 2008. године представља кључни моменат у процесу савремене урбане трансформације града, када је предметно подручје постало секундарни центар града са новоизграђеним стамбено-пословним комплексима. За разлику од ранијих фаза урбаног развоја, које су биле доминантно обликоване кроз државне инвестиционе политике, настанак поменутих блокова колективног становања са пословањем резултат је искључиво приватних инвестиција. Последица оваквих процеса јесте формирање полицентричне урбане структуре, где нове развојне тачке града произилазе из динамике капитала и тржишта. Након резимирања досадашњих истраживања и сазнања о постсоцијалистичкој архитектури Подгорице, спроведена је детаљна и опсежна валоризација урбанистичких и архитектонских параметара шест селектованих блокова колективног становања. Пажљивом селекцијом одабрани су адекватни примери блокова колективног становања, према одговарајућем периоду настанка (социјалистички и транзициони период), а сами објекти који се детаљније третирају селектовани су на основу њихове репрезентативности и типичности за архитектонску праксу предметног сегмента. Додатни критеријум приликом селекције односио се на доступност и степен очуваности планске документације, која је у већини случајева делимично архивирана или у потпуности изгубљена. Упоредивањем карактеристичних блокова у оквиру поменутих планова, а кроз постављене критеријуме, јасно ће се уочити разлике у планирању и пројектовању стамбене архитектуре пре и након транзиционих трансформација, након чега ће бити могуће сагледати збирне резултате и дефинисати кључне ставове рада.

Резултати истраживања пружају увид у досадашње просторне последице успорене и неадекватно спроведене транзиције и помажу да се разуме како се трансформисала Подгорица током година. Конкретно резултати су дали следеће закључке: након транзиције махом су настали простори без идентитета, генерисани уз помоћ тржишно оријентисаних модела урбаног планирања; транзиционе трансформације су на урбаном ткиву Подгорице оставиле доминантно негативне последице; правац деловања приватних инвеститора указује на све мање површина и објеката јавног карактера; слаби правни оквири и неадекватно дефинисани институционални механизми значајно отежавају транзиционе процесе у области урбаног развоја града; квалитет живота у квартовима насталим пре транзиције на знатно је бољем нивоу него што је то случај данас.

Увидом у све претходно анализирано, рад треба да послужи као платформа за даља истраживања у циљу бољег планирања постсоцијалистичких блокова. Узевши у обзир специфичност транзиционих трансформација Подгорице, где су стамбени блокови расли брже него што су то могле испратити пратеће инфраструктурне и социјалне категорије урбанистичког развоја, као императив се намеће потреба за будућим стратешким планирањем без уплива приватних и тржишно оријентисаних утицаја. Уз потребу да се критички артикулише оквир за процесе одлучивања приликом планирања и пројектовања града, а нарочито стамбених градских зона, дисертација треба да подстакне деловање како стручне јавности, тако и институција, у циљу креирања града који ће превазићи квалитете становања постављене у социјализму, за разлику од резултата који указују на деградирање претходно постављених вредности.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

На основу анализе докторске дисертације "Транзиционе трансформације урбане структуре Подгорице промјеном стратегије пројектовања архитектонских типологија блокова колективног становања" Комисија утврђује да је дисертација урађена систематично, добро структурирана, прецизно написана и поткрепљена квалитетним прилозима, нарочито оних које је кандидат самостално приредио. Коришћен је адекватан методолошки апарат, примерен комплексности проблематике, а тумачење добијених резултата је прегледно и јасно, те је оцена начина приказа и тумачења резултата истраживања веома позитивна. Рад је проверен у софтверу за детекцију

плагијаризма *iThenticate*, што је обавеза сваког доктората на универзитету у Новом Саду.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Комисија закључује да је докторска дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме ове докторске дисертације.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Дисертација садржи све битне елементе изложене у логичном следу који је дефинисан садржајем одобрене пријаве, који су неопходни за позитивну оцену дисертације.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

Докторска дисертација "Транзиционе трансформације урбане структуре Подгорице промјеном стратегије пројектовања архитектонских типологија блокова колективног становања" представља допринос:

- Кроз истраживање до сада неистражених аспеката транзиционих трансформација што доприноси утврђивању специфичности везаних за блокове колективног становања, такође формира вредну базу и платформу за даље истраживање стамбених блокова у суседним градским зонама Подгорице, насталим у сличном временском оквиру.
- Кроз теоријски сегмент дисертације пружа увид у развојни процес трансформације Подгорице, најпре у периоду социјализма, затим и кроз целокупан период транзиције, како кроз сегмент друштвено-политичких промена и стамбене политике, тако и кроз трансформацију урбаног ткива.
- Кроз спроведену валоризацију урбанистичког и архитектонског стваралаштва Подгорице током социјалистичког периода, утврђујући да су у великој мери усклађене са принципима квалитетног планског и пројектантског деловања.
- Кроз образложење и тумачење појмова транзиције и детектовања просторних и урбанистичких промена, чиме се дефинишу све позитивне и негативне импликације на урбано ткиво Подгорице.
- Јер су дефинисани критеријуми за анализу одабраних блоковских целина након детаљне анализе дали јасан закључак о параметрима који су у највећем степену деградирани након транзиционог периода а односе се на стамбене блокове настале око тржног центра након 2008. године.
- Кроз резултате који служе као теоријска основа за креирање делова урбаних развојних стратегија, које имају за циљ да ублаже или спрече даље негативне ефекте транзиције. Практична вредност тих резултата огледа се у њиховој употреби при наредним корацима планирања, пројектовања и деловања.

4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?

Комисија није уочила недостатке који би утицали на резултате истраживања и укупни квалитет дисертације.

X ПРЕДЛОГ:

На основу наведеног, комисија предлаже:

На основу укупне оцене докторске дисертације, која узима у обзир остварене циљеве, примењену методологију, научни и стручни допринос истраживачког рада, те објављене резултате, Комисија, са задовољством, предлаже Наставно-научном већу Факултета техничких наука и Сенату Универзитета у Новом Саду да прихвате докторску дисертацију "ТРАНЗИЦИОНЕ ТРАНСФОРМАЦИЈЕ УРБАНЕ СТРУКТУРЕ ПОДГОРИЦЕ ПРОМЈЕНОМ СТРАТЕГИЈЕ ПРОЈЕКТОВАЊА АРХИТЕКТОНСКИХ ТИПОЛОГИЈА БЛОКОВА КОЛЕКТИВНОГ СТАНОВАЊА" кандидата **Катарине Вујисић** и да јој се одобри јавна одбрана.

а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана;

Место и датум:

Нови Сад, 08.05.2026.

1. др Милена Кркљеш, редовни професор

_____, председник

2. др Милица Врачарић, редовни професор

_____, члан

3. др Александра Милинковић, доцент

_____, члан

4. др Соња Пејић, ванредни професор

_____, члан

5. др Зоран Ђукановић, редовни професор

_____, члан

6. др Дарко Реба, редовни професор

_____, ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.